

Talousarvion laadintaohje

TA2027 ja TASU 2028-2029

1 Aikataulu

Palvelualueet valmistelevat talousarvioesityksensä annettujen ohjeiden perusteella.

Lautakuntien hyväksymät esitykset annetaan kunnanhallitukselle ja taloushallintoon 12.10.2026 mennessä. Näin mahdollinen 2. lautakuntakierros ehditään toteuttaa ennen lopullista kunnanhallituksen esitystä valtuustolle.

Toimenpide	Toimielin	Määräaika
TA 2027 ja TASU 2028-2029 ohje	kunnanhallitus	24.8.2026
TA-valmistelutilanne	kunnanhallitus	28.9.2026
TA esitykset (sis. investoinnit)	lautakunnat	12.10.2026
iltakoulu		
veroprosentit ja arviointikertomus	kunnanhallitus	28.9.2026
valmistelun tilannekuva	kunnanhallitus	28.9.2026
veroprosentit ja arviointikertomus	valtuusto	19.10.2026
knj:n esitys	kunnanhallitus	26.10.2026
knj:n esitys	kunnanhallitus	23.11.2026
hyväksyminen	valtuusto	30.11.2026

2 Yleistä

Kuntalaki

Kuntalain 39 §:n mukaan kunnanhallitus vastaa kunnan taloudenhoidosta ja kunnanvaltuuston päätösten valmistelusta, jolloin sillä on päävastuu myös talousarvion valmistelusta. Kunnan keskushallinnon tulee laatia talousarviokehykset seuraavaa talousarviovuotta varten, minkä jälkeen hallitus hyväksyy kehykset ja laadintaohjeet. Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle talousarvio seuraavaksi kalenterivuodeksi ja taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi.

Suunnitelmakausi kattaa talousarviovuoden 2027 ja suunnitelmavuodet 2027–2029. Talousarvio ja -suunnitelma tulee laatia siten, että ne sisältävät kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet turvaten edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen sekä siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa.

Talousarviossa esitetään tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Kuntalain 110 § sisältää myös säännökset talouden tasapainottamisesta ja alijäämän kattamisesta. Jos taseen alijäämää ei saada katettua suunnitelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä tulee päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena.

Yleistä talouden kehittymisestä

Valtiovarainministeriön kevään 2026 julkaisemassa taloudellisessa katsauksessa esitetään, kuinka talouden toipuminen viivästyy Lähi-idän kriisin ja energian hinnan nousun vuoksi. Bruttokansantuote (BKT) kasvaisi vain 0,6 % ensi vuonna, kasvun tosin odotetaan voimistuvan vuosina 2027–2028, jolloin sen odotetaan vahvistuvan 1,7 %:in. Arvioidaan, että öljyn kallistuminen heikentää ulkoista kysyntää ja kotitalouksien ostovoimaa, mikä hidastaa vientiä ja yksityistä kulutusta. Puolustukseen ja energiasiirtymään liittyvät hankkeet tukevat investointeja, mutta asuntorakentaminen pysyy heikkona. Työttömyys on korkealla ja työllisyyden paraneminen viivästyy, mikä jarruttaa kotimaisen kysynnän elpymistä.

Sopeutustoimet ovat vahvistaneet julkista taloita ja julkisyhteisöjen alijäämä koheni 3,4 % suhteessa BKT:hen vuonna 2025, vaikkakin suhdanetilanne oli vaisu. Valtiovarainministeriö esittää, että hävittäjähankintojen kirjautuminen menoihin kasvattaa julkisyhteisöjen alijäämää vuonna 2026. Lisäksi Lähi-idän kriisin taloudelliset seuraukset vaikuttavat julkiseen talouteen. Vuosina 2026–2029 alijäämä on 4,6 % suhteessa BKT:hen. Arvioidaan, että alijäämä tulee pysymään suurena koko ennustejakson ajan: puolustus- ja korkomenojen kasvulla ja talouden yleisellä kasvulla on hie- man eri rytmi, jonka vuoksi alijäämän arvioidaan olevan 4,4 % vielä vuonna 2030. VM arvioi velkasuhteen nousevan vuonna 2026 noin 91 %:in ja vuonna 2030 velan odotetaan olevan yli 99 % suhteessa BKT:hen.

Keskipitkällä aikavälillä Suomen talouden odotetaan vahvistuvan. BKT:n ennakoitaan kasvavan vuonna 2029 1,5 % ja 2030 1,2 %. Työllisyysasteen (15–64-vuotiaat) arvioidaan kohoavan 72,1 %:in vuonna 2029 ja 72,4 %:in vuonna 2030. Työttömyysasteen arvioidaan puolestaan laskevan maltillisesti ja työttömyyskuilun odotetaan sulkeutuvan vuonna 2030, jolloin työttömyysasteen ennakoitaan olevan 8,6 %.

Vuosina 2026–2030 potentiaalisen tuotannon arvioidaan kasvavan keskimäärin 0,8 % vuodessa. Kasvu muodostuu työpanoksen, pääomakannan ja kokonaistuottavuuden kehityksistä.

Palkat ja työllisyys

Palkkojen nousuvauhti kasvaa vuoden 2026 aikana työehtosopimusten seurauksena. VM:n mukaan reaali-palkkojen odotetaan saavuttavan vuoden 2021 tason vuonna 2027, mutta reaalin palkkasumma saavutti 2021 tason jo vuonna 2025. Ansiot kasvoivat vilkkaasti etenkin paikallishallinnon sektoreilla. Huomionarvoista on, että sopimuskorotusten yhteenlaskettu kustannusvaikutus on viime vuosi huomioiden keskimäärin n. 2,5 % vuodessa ja suurimmat korotukset ajoittuvat monilla aloilla kuluvalle vuodelle.

Voimassa olevat työsopimusehdot voi irtisanoa ensi vuonna. Arvioidaan, että vuonna 2027 ansioiden nousun ja työllisyyden paranemisen seurauksena suomalaisten palkkasumma kasvaa n. 4 %, samaa kasvua odotetaan vuodelle 2028. Kotitalouksien ostovoiman osalta VM arvioi vuodelle 2026 heikkoa kasvua (vain noin 1 %). Vaikka palkankorotukset ja ansiotuloverotuksen aleneminen nostavat käytössä olevia tuloja, heikkona jatkuva työllisyystilanne ja polttoaineiden hintojen nousu jarruttavat ostovoiman kasvua. Vuonna 2027 ostovoiman arvioidaan paranevan työllisyystilanteen kohentuessa ja inflaation hidastuessa.

Odotetaan, että työmarkkinoilla tapahtuisi vuonna 2027 käänne parempaan, mutta rakennetyöttömyyden arvioidaan säilyvän suhteellisen korkeana vielä vuonna 2028. VM:n mukaan alkuvuoden 2026 heikko työllisten lukumäärän kehitys ja avoimien työpaikkojen määrän vähäisyys viittaavat siis työllisyyden heikon kehityksen jatkuvan.

Yksityisen sektorin työllistämisaikomukset eivät ole vielä merkittävästi kohentuneet, työllisyys kasvoi suhteellisesti vilkkaimmin kaupan, kuljetuksen ja majoitustoiminnan osalta.

Työllisyysasteen trendi ikäluokassa 20–64-vuotiaat oli helmikuussa yhä 75,3 %, tilanne oli lähes sama loppuvuonna 2025. VM:n mukaan vuosina 2027–2028 talous kasvaa nopeammin, ja työllisyys lisääntyy vuosittain keskimäärin vajaan prosentin. Kasvu on laaja-alaista ja sitä tukevat myös hallituksen vuodesta 2024 alkaen toteuttamat työvoiman tarjontaa edistävät toimet. Työllisyysaste (20–64-vuotiaat) nousee noin 76,5 %:in, jääden silti selvästi vuoden 2022 78,1 %:n huipputasoa matalammaksi. Työllisyyttä edistää myös työikäisen väestön kasvu, joka johtuu erityisesti maahanmuutosta: 20–64-vuotiaita arvioidaan olevan vuonna 2028 noin 24 000 enemmän kuin vuonna 2025.

Julkinen talous

Julkisen talouden heikon tilanteen odotetaan jatkuvan ja pysyvän alijäämäisenä vuonna 2026. VM:n analyysin mukaan menoja kasvattavat erityisesti puolustus- ja korkomenot, samalla kun veronkevennykset heikentävät sopeutustoimien vaikutusta. Julkinen velka nousee tasaisesti ja ylittää vuoden 2026 aikana 90 % suhteessa BKT:hen. Arvioidaan, että vuosina 2028–2030 julkisen talouden tilanne pysyy edelleen yhtä heikkona kuin vuonna 2026. Vaikka talouskasvu kohenee, on huomioitava, että verotuloksen kasvu pystyy kattamaan lähinnä menojen kasvun. Korkomenot kasvavat koko ennustekauden. Vuonna 2029 puolustusmenojen kasvu kiihtyy.

Valtiovallinnon alijäämä on erityisen vaikea, tilapäisistä vuoden 2027 kohenustoimista huolimatta arvioidaan, että 2028 alkaen alijäämä pysyy edelleen n. 5 %:n tasolla. Paikallishallinnon alijäämä pysyy myös ennallaan, hintojen ja palkkojen nopea kasvu haastaa sekä hyvinvointialueiden rahoitusasema heikkenee. Kuntahallinnon rahoitusasema pysyy ennustejaksolla alijäämäisenä, ja tähän vaikuttavat mm. kulutusmenojen kasvu, korkea in-

vestointitaso ja valtionosuuksien määräaikaiset leikkaukset. Alijäämä supistuu noin 0,2 %:in ennustejakson lopulla valtionosuusleikkausten päättyessä.

Sosiaaliturvarahastot pysyvät kokonaisuutena ylijäämäisinä läpi ennustekauden erityisesti työeläkelaitosten vahvan rahoitusaseman ansiosta.

Kuntaliiton (2/2026) selvityksestä voi havaita, että yleisesti kuntien taloudellinen tilanne heikkeni edelleen vuonna 2025 ja kuntatalouden alijäämää kertyi yhteensä n. 800 milj. euroa. Kulut kasvoivat ja isona tekijänä oli työllisyyspalveluiden muutos kuntiin (uudistuksen hinta oli kunnille yhteensä n. 200–300 milj. euroa). Lisäksi heikentynyt valtakunnallinen työllisyystilanne näkyi menojen kasvussa. Suurimpien kaupunkien taloudet heikkenivät eniten. Korkokulut kääntyivät laskuun. Peruskuntien lainakanta kasvoi, investoinnit keskittyivät suuriin kaupunkeihin. Kuntien taloudellisessa menestymisessä näyttää myös vahvistuvan polarisaatio: yksittäisten kuntien tilinpäätökset vaihtelivat merkittävästi vuonna 2025. Huomionarvoista on, että tulokseltaan alijäämäisissä kunnissa asui noin 44 % Manner-Suomen väestöstä. Kuntaliiton mukaan kuntahallinnon rakenteellisen epätasapainon suuruus on vuosina 2026–2027 jopa noin 1,4 mrd. euroa.

Kuntaliiton pääekonomisti Minna Punakallion mukaan (5/2026) erityisen haastavia ajankohtia ovat vuodet 2026–2027. Punakallion mukaan heikkosten näkymien taustalla vaikuttavat muun muassa hidas talouskasvu, laajentuneet tehtävät sekä sote-siirron toteuttamiseen liittyvät määräaikaiset valtionosuuksien takaisinperinnät. Valtiovarainministeriö arvioi, että kuntatalouden näkymät vahvistuvat vuodesta 2028 lähtien, kun valtionosuuksien takaisinperinnät päättyvät. Talouskasvulla on merkittävä rooli kuntien talouden kehittymiselle, koska yli 50 % rahoituksesta tulee verotuloista. Kuntien menopaineita kasvattavat mm. työttömyysetuuksien lisääntyneet rahoitusvastuut ja yleistä palkkatason nousua korkeammat palkkaratkaisut. Investointimenojen kasvussa on painetta. On arvioitu, että kriisikuntamenetelyyn joutuvien kuntien määrä kasvaa. Kuntaliiton mukaan valtion pelastuspaketteja (lisämäärärahoja) ei ole odotettavissa, vaan niukkuudessa ja ennakkoimattomissa muutoksissa on pystyttävä selviytymään seuraavat pari vuotta.

Yhteenvedon voitaneen siis todeta, kuten viime vuonna samoihin aikoihin, että haastavat ja epävarmat globaalit sekä valtakunnalliset talousajat haastavat myös kuntien talouden suunnittelua vielä tovin. Kuntien tulee pohtia sekä sopeuttamis- että kasvukeinoja samaan aikaan ja nettosumman arviointi heijastinvaikutuksineen on vaikeaa.

Tulevat leikkaukset ja parlamentaarisen työn lopputuleman ennustaminen tuovat haasteita kunnille, samoin keskeisten lakivalmisteluiden tai näiden toimeenpanojen seuraukset. Positiivisena signaalina voidaan todeta, että Lapissa elinkeinojen kehitysnäkymät ovat positiivisemmat suhteessa muuhun maahan, ja siten myös työllisyyskehitys on myönteisempi. Valtiovarainministeriön kesäkuun 2025 talouskatsauksen esipuheessa todetaan viisaasti seuraavasti: Urakka julkisen talouden kuntoon saattamiseksi ei heti valmistu, toivota ei ole syytä heittää. Pitkäjänteinen työ tuottaa kyllä tu-

losta aikanaan. Tarvitaan rohkeutta karsia ja tehostaa, mutta myös viisautta investoida tulevaisuuteen. Kestävä julkinen talous ei tarkoita säästötoimien loputonta ketjua, vaan vastuullista taloudenpitoa, joka mahdollistaa vakaan ja oikeudenmukaisen hyvinvointivaltion myös tulevaisuudessa.

Tämä on hyvä ohjenuora myös Muonion kunnan talousarvio 2027 ja taloussuunnitelmien 2028–2029 valmistelulle.

Lapin näkymät

Lapin suhdannekatsauksen mukaan (keväät 2026) Lapin kehitysnäkymät ovat monessa asiassa vahvemmat suhteessa muuhun maahan, ja näkymät ovatkin myönteisemmät, vaikkakin alueellamme on selkeitä eroja - tämä on aluekehityksen kannalta haaste. Lapin elinkeinoelämän ja yritystoiminnan tilanne on kohentunut vuoden takaisesta tilanteesta, ja etenkin Rovaniemen, Pohjois-Lapin, Tunturi-Lapin ja Tornionlaakson seutukuntien tilanne on parempi. Elinkeinoelämän kehityksen arvioidaankin jatkuvan Lapissa yleisesti positiivisena, ja heikomminkin kasvaneiden seutukuntien (Itä-Lappi ja Kemi-Tornion) tilanteen arvioidaan olevan vuoden päästä nykytason tilanteessa: käänös parempaan olisi siis tulossa, ja etenkin Tornionlaakson vahva kasvu näyttää entisestään voimistuvan.

Lapin elinvoimakeskuksen mukaan (6/2026) Tunturi- Lapissa elinkeinoelämä ja yritystoiminnan näkymät menisivät seuraavan vuoden ajan parempaan suuntaan, samoin työttömyyden määrän kehitys. Työvoiman saatavuuden ennustetaan menevän heikompaan suuntaan.

Lappiin on prosessissa merkittäviä investointeja ja yleinen kiinnostus on kasvanut, etenkin puolustussektorin hankkeet, energiantuotantopotentiaali ja matkailun kasvu luovat tulevaisuuden mahdollisuuksia, vaikkakin globaalit tilanteet sekä edellä kuvattu koko maata vaivaava sumuinen kehitysnäkymä myös koskettavat. Lappiin on suunnitteilla tai rakennusvaiheessa mm. Tuulivoimaa ja vety- ja polttoainehankkeita, myös aurinkoenergiakokonaisuuksia. Uudet, teolliset hankkeet nostavat jalostuspotentiaalia, ja synnyttävät uutta liiketoimintaa. Lapin matkailu kasvaa voimakkaasti ja kasvu luo myös uutta painetta infrastruktuuriin, asutuskysymyksiin, maankäyttökysymyksiin sekä työvoiman saatavuuteen. Lapin mineraalivarat ovat kansainvälisesti keskeisessä osassa, mutta ala on tällä hetkellä hieman turbulenssissa ja mm. muutosneuvotteluiden uutisvirrassa.

Lapin pk-yritysbarometrin 2026 mukaan lappilaisten yritysten suhdannenäkymät tulevaan, talouden kehitykseen, työllisyyteen, investointeihin ja toimintaympäristön muutoksiin ovat suhteellisen luottavaiset ja pysyneet kutakuinkin samalla tasolla kuin viime vuonna 2025, ne ovat linjassa muun maan tuloksiin. Pk-yrityksillä menee suhteellisen hyvin. Tuloksista selviää mm., että Lapissa lähes neljännes yrityksistä suunnittelee lähivuosina omistajavaihdosta, joka viides yritys ilmoittaa sopeuttamistarpeista ja rahoitustarpeet kohdistuvat nimenomaan investointeihin.

Lapin kauppakamari niin ikään toteaa investointiselvityksessä (2025), että Lapilla menee hyvin talouden yleisiin suhdanteisiin nähden, tilannekuva on

muuttunut merkittävästi positiivisemmaksi. Lapin yritykset onnistuivat heikon taloussuhdanteenkin aikana kasvattamaan liikevaihtoa ja Lapin aluekehityksen potentiaali on noussut maan kärkitasolle. Kun kauppakamari selvitti vuonna 2023 koko Pohjoisen rajat ylittävän alueen investointipotentiaalin vuoteen 2035 mennessä, summa nousi yli 187 mrd:in euroon, josta Pohjois-Suomen osuus oli 76 mrd:a. Vuoden 2024 alkupuolella Finnveran rahoitus Lapissa kasvoi huomionarvoisesti ja rahoitettujen investointien arvo lähes kolminkertaistui. Avainasemassa potentiaalisten investointien toteuttamisessa on valtakunnan päätöksenteon toimet vetovoimaisen investointiympäristön suhteen, myös Pohjoisen ohjelman toimeenpano. On selvää, että myös T&K- rahoitusta tulisi saada ohjattua pohjoiseen enemmän ja se, miten tämä tulee realisoitumaan lähivuosina, on mielenkiintoista. Avainasemassa on myös kuntien riittävät taloudelliset kannusteet investointien edistämiseen ja kaavoittamiseen, myös asuntopulaan ja osaamisen vajeeseen olisi löydettävä maakunnassa ratkaisuja. Matkailu tulisi tunnistaa vientituotteeksi ja panostaa em. viennin edistämiseen, Lapin saavutettavuutta ja väyläyhteyksiä on kohennettava.

Lapin työllisyyskatsauksen (6/2026) mukaan Lapissa työttömiä oli 4 % enemmän kuin kuukautta aiemmin ja 4 % enemmän kuin vuoden 2025 kesäkuussa. Kesäkuun 2026 aikana työttömyys tyypillisesti Lapissa lisääntyy (kausiluontoisuus), ja työttömyyden kasvu olikin samansuuntaista kuin viime vuonna kesäkuussa. Koko maassa työttömiä oli 8 % enemmän kuin kuukautta aiemmin ja 6 % enemmän kuin vuotta aiemmin, joten tähän peilattuna Lapin työttömyystilannetta voidaan pitää parempana verrattuna muuhun maahan. Työttömien osuus työvoimasta oli kesäkuun lopussa Lapissa 11,1 % ja koko maassa 12,8 %. Lapin työllisyyskatsauksesta voidaan todeta, että työttömyyden kehityksessä on seutukunta- ja kuntakohtaista eroa, ja että työttömyys lisääntyi eniten alle 30 ja 40–49-vuotiailla. Lapissa työttömyyden kehityksessä on eroja ammatin tai koulutuksen mukaan.

Lähteet

Lapin Kauppakamari 2025. Selvitys: Pohjoinen alue houkuttelee ennätysellisiä investointeja – investointipotentiaali kasvanut entisestään.
 Lapin yrittäjät 2026. Pk-yritysbarometri 1/2025 alueraportit ja alueelliset graafit.
[Lapin Pk-yritysbarometri: Tukijalat toimivat - Odotukset ja työllisyyden kehitys linjassa muun maan kanssa - Yrittajat.fi](#)
 Kuntaliitto 2026. Kuntien talous 2026.
[Kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätösarvot 2025 korjattu 04022026.pdf](#)
 Lapin elinvoimakeskus, Lapin luotsi.
 Lapin alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2026.
[Lapin alueelliset kehitysnäkymät | Lapin luotsi](#)
 Valtioneuvosto 2026. Taloudellinen katsaus: Kesäkuu 2026.
[Taloudellinen katsaus, kesä 2026 - Valtiovarainministeriö](#)
 TEM. Lapin työllisyyskatsaus. Kesäkuu 2026.
[LAPPI Työllisyyskatsaus Kesäkuu 2026](#)

3 Kuntastrategia

Valtuusto hyväksyi 1.12.2025 § 73 uuden kuntastrategian vuosille 2026–2030.

Muonion kuntastrategian 2025–2030 visio on seuraava:

”Luonnostaan vastuullinen, oikeudenmukainen ja onnellinen Muonio”.

Strategian läpileikkaava filosofiana on kestävän kehityksen elementtien korostaminen osana kasvun tavoittelua: ”kehitys ei kestävä, jos se ei ole oikeudenmukaista ja osallistavaa – kasvava eriarvoisuus estää pitkän aikavälin kasvua.” Kuntastrategian läpileikkaavina teemoina ovat turvallisuus, tulevaisuus, hyvinvointi sekä osallistaminen.

Kuten aikaisempi kuntastrategia, myös vuosien 2026–2030 strategia on sidottu kestävän kehityksen, ja Agenda 2030, tavoitteisiin.

Kuntastrategiamme 2026–2030 arvoja ovat seuraavat:

Vieraanvaraisuus
Oikeudenmukaisuus
Juurevuus
Tulevaisuusmyönteisyys ja
Lempeästi voimakas.

Kuntastrategia 2025–2030 koostuu kolmesta painopisteestä:

- Älykkäästi sopeutuva ja kipinävoimainen kunta ("Katso kauas, valitse viisaasti")
- Vetovoimaa vahvuuksista ("Tervetuloa vaikka viikoksi") ja
- Elämänlaatua onnellisesta arjesta ("Kokoaan parempi - ilahduttavan hyvässä kunnossa").

Näiden painopisteiden päätavoitteet ja tavoitteet ovat seuraavat:

Älykkäästi sopeutuva ja kipinävoimainen kunta

1. Päätavoite: Brändin vahvistaminen

- Tavoite 1.1.: Laadua työhön ja vapaa-aikaan (organisaation resilienssin kasvattaminen; työhyvinvointi ja johtamisen kehittäminen)
- Tavoite 1.2.: Vieraanvarainen ja palveleva kunta (positiivisen mielikuvan vahvistaminen)

2. Päätavoite: Tulevaisuuden johtaminen ja ennakoiva ote

- Tavoite 2.1. Tavoitteellinen ja aktiivinen konsernijohtaminen
- Tavoite 2.2.: Hyvä ja tasapainoinen talous
- Tavoite 2.3.: Vaikutusten arviointi (vaikutusten arvioinnin toimintamalli luominen; kuntalaisvaikuttamisen juurruttaminen)

Vetovoimaa vahvuuksista

1. Päätaavoite: Ympärivuotisia yrittämisen mahdollisuuksia paikallislähtöisesti
 - Taavoite 1.1.: Elämystalouden, matkailun ja luontaiselinkeinojen edellytysten kehittäminen (saavutettavuus, markkinointi ja kulttuuri; kansainvälisyys; yhteensovittaminen ja yhteistyö; luonnollisuuden vaaliminen)
 - Taavoite 1.2. Kestävä maankäyttö ja infran kaksoiskäyttö (ennakoiva kaavoitus ja maankäyttö; infran käyttöasteen ja monikäyttöisyyden kasvattaminen)
2. Päätaavoite: Luonnostaan vastuullinen kunta
 - Taavoite 2.1. Esimerkillä johtaminen (keke- ohjelmiin sitoutuminen; ilmastoviisaiden valintojen kytkeminen arkeen; vähäpäästöisen liikkumisen edistäminen)

Elämänlaatua onnellisesta arjesta

1. Päätaavoite: Mielekäs arki
 - Taavoite 1.1.: Aktiiviseen elämään kannustaminen
 - Taavoite 1.2.: Osallistaminen ja osallistuminen
 - Taavoite 1.3.: Kulttuuri hyvinvoinnin ajurina ja eriarvoisuuden kaventajana
 - Taavoite 1.4.: Turvallinen koti kaikille
 - Taavoite 1.5.: Kotiutuminen
2. Päätaavoite: Lumovoimainen koulutus ja työelämä
 - Taavoite 2.1.: Luonto- ja kulttuurikasvatus & seikkailuhenkisyys
 - Taavoite 2.2.: Lukio ja ammatillinen koulutus kivijalkana
 - Taavoite 2.3.: Vaikuttavaa ja kohtaavaa työllistämistä
3. Päätaavoite: Lumoava ympäristö
 - Taavoite 3.1.: Ympäristön siisteys ja viihtyisyys
 - Taavoite 3.2.: Maantieteellisen sijainnin hyödyntäminen vahvuutena.

Mittarit ja seuranta

Kuntastrategiamme edistää erityisesti Agenda2030 taavoitteista kohtia 3 ("terveyttä ja hyvinvointia"), 4 ("hyvä koulutus"), 8 ("ihmisarvoista työtä ja talouskasvua"), 9 ("kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureita"), 10 ("eriarvoisuuden vähentäminen"), 11 ("kestävät kaupungit ja yhteisöt"), 12 ("vastuullista kuluttamista"), 13 ("ilmastotekoja") ja 16 ("rauhaa ja oikeudenmukaisuutta").

Kuntastrategialle on laadinnassa toimeenpanosuunnitelma, älykkään sopeuttamisen ohjelma, joka liitetään osaksi kuntastrategiaa vuoden 2026

valtuustokäsittelyn aikana. Tavoitemittaristoa viedään talousarvioasiakirjaan ja seuranta tapahtuu osana talousarvioprosessia, toimeenpanosuunnitelman tavoitteita viedään osaksi em. prosesseja.

4 Kunnan talous ja talousarvion suunnitteluperusteet

Vuoden 2025 tilikauden tulos on positiivinen 1 030 472,42 euroa. Tilikauden ylijäämäksi muodostui noin 1, 077 milj. euroa ja vuoden 2024 jälkeen taseessa oli edellisten tilikausien ylijäämää 4 497 337 euroa, viime vuoden hyvän tuloksen myötä kunnalla on siis taseen kertynyttä ylijäämää noin 5,574 milj. euroa.

Talousarviovuoden 2025 aikana kunnassa ei toteutettu organisaatiouudistuksia, mutta päätettiin aloittaa nuorten työpajan siirtämisen valmistelu kuntakehittämisen ja työllisyyspalveluiden alta osaksi nuorisopalveluita (muutos tapahtuu vaiheittain 1.8.2026 alkaen).

1.1.2025 alkaen voimaan astui hallintosäännön päivitykset, joissa tarkistettiin selkeämpiä toimivaltakysymyksiä, virkanimikkeitä, johtajaorganisaation järjestäytymistä ja luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteita.

Lisäksi tässä yhteydessä päivitettiin työllisyys- sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia muutoksia.

Valtuusto päivitti kesäkuussa 2025 hallintosääntöä siten, että muutokset astuivat voimaan 1.8.2025 alkaen. Käytännössä em. kesäkuussa päivitetty muutokset johtuivat perusopetuslakiin 1.8.2025 voimaan astuneista seikoista (oppimisen ja koulunkäynnin tuki). Lisäksi kesäkuussa hallintosääntöön tarkistettiin mm. poikkeusolojen johtoryhmään liittyviä määritelmiä.

Valtuusto myönsi elinvoimapaalveluiden kuntakehittämisen ja työllisyyspalvelujen tehtäväalueelle 34 462 euron lisämäärärahan Tunturi-Lapin ja Pelton työllisyysalueen lisätalousarvion Muonion kunnan osuuden kattamiseksi, lisämäärärahaa pyyntö tuli vastuukunta Kittilästä. Hallinto- ja talouspalvelujen tehtäväalueelle myönnettiin 20 000 euron lisämääräraha. Eli yhteensä lisämäärärahaa myönnettiin käyttötalouteen kassavaroista katettavaksi 54 462 euroa.

Käyttötalouden määrärahasiirtoja hyväksyttiin sivistyspalveluiden osalta: lukion tehtäväalueelta ja siirrettiin 5 000 euroa kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tehtäväalueelle.

Investointiosaan valtuusto hyväksyi 20 000 euron lisämäärärahan elinvoimapaalveluiden kalustehankintoihin moottorikelkkaa varten. Lisäksi hyväksyttiin lisämäärärahana 240 000 euron investointivarauksen vapautuneiden päiväkotikiinteistöjen saneeraamiseksi soluasunnoiksi (Pirkantie 15 A- ja B-kiinteistöt), varaus tehtiin osatehtäväaluekohtaan ”muu talonrakennus”. Lisäksi valtuusto hyväksyi 102 500 euron lisämäärärahan ”muut osakkeet ja osuudet”- osatehtäväatasolle Jerisjärven Huolto Oy:n osakeannin toteuttamiselle. Investointiosaan hyväksyttiin 238 000 euron määrärahasiirtäminen päiväkotien esikouluhankkeelle.

Vuonna 2025 oleellisia muutoksia kunnan palveluissa tai toiminnoissa olivat mm. Tunturi- Lapin ja Pellon työllisyysalueen käynnistämiseen liittyvät järjestäytymiskysymykset sekä asiakokonaisuudet ja palkkahallinnon ulkoistaminen 1.1.2025 alkaen Monetra Oy:lle. Vuonna 2025 aloitettiin myös taloushallintoohjelman päivitys Wintime -versioon, joka saatiin lähes toteutettua loppuvuoteen 2025 mennessä.

Kuntavaalien 2025 mukainen poliittinen järjestäytyminen toteutettiin kesäkuun valtuustossa. Uusi päiväkotikiinteistö valmistui syksyllä 2025, ja varhaiskasvatuksen palvelut muuttivat tänne; tämä on vaikuttanut paitsi asiakkaiden palveluihin, myös mm. henkilöstöön ja toimintakulttuuriin. Keskeisinä strategisina päätöksinä päätettiin jatkaa tulevaisuuden kunnantaloratkaisun valmistelua (toistaiseksi kunnanviraston palvelut järjestetään kunnantalo A- ja B-kiinteistöissä, laadittua hankesuunnitelmaa ei laitettu toimeen), hyväksyttiin maankäyttösopimukset sekä päivitettiin kaavoituksen, maankäytön ja mittaustöiden taksat. Vuoden 2025 alusta alkaen kunnassa on ollut myös voimassa uudet rakennusvalvontaviranomaisen taksat.

Valtuusto hyväksyi joulukuussa 2025 uuden kuntastrategian vuosille 2026–2030. Keskeisinä strategisina päätöksinä hyväksyttiin maa- ja asuntopoliittinen ohjelma sekä laaja hyvinvointikertomus vuosilta 2021–2024.

Kunnan tulorahoitus ei vielä tilinpäätösvuonna 2025 laskenut Lapin hyvinvointialueelle vuokrattujen sote -kiinteistöjen vuokratuottojen osalta. Vuonna 2026 on jatkettu vuokraneuvotteluita Laphan kanssa, ja sovittu jatkoaskelia vuokrattavien sopimuskohteiden suhteen (kh 15.6.2026 § 142). Nämä vuokrasopimukset ovat merkittävässä roolissa kunnan tulevien vuosien tulorahoituksen suunnassa: tällä hetkellä tilannekuva on se, että Lapha vuokraa kaikki muut kunnan sote- kiinteistöt palveluihinsa toistaiseksi 1.1.2026 alkaen, pl. palveluyksikkö Marjapaikkaa - Laphan palveluverkkouudistuksessa Marjapaikan toiminta tulee loppumaan vaiheittain ja vuonna 2027 kyseinen kiinteistö ei ole enää Lapin hyvinvointialueen palvelutuotannossa. Em. Laphan palveluverkkopäätöksen vuoksi kunta teki alaskirjauksen (n. 378 000 euroa) jo tilinpäätökseen vuodelle 2025 kiinteistön kirjanpitoarvosta ja tällä on merkittävä vaikutus kunnan tilinpäätöksen tulokseen, mahdollisesti vaikutuksia on myös vuosien 2026–2027 tilinpäätöksiin. On selvää, että vuokratulot tulevat tippumaan etenkin vuodesta 2027 alkaen, kun vuokrattujen kiinteistöjen neliömääriä sekä neliömäärävuokrahintoja on jouduttu tarkistamaan (kh 15.6.2026 § 142).

Lapin hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitelmien lisäksi, mm. seuraavilla, keskeisillä tulevilla kansallisilla ja maakunnallisilla muutoksilla on odotettavissa merkittävä vaikutus kunnan toimintaan ja tulopohjaan:

- Vuonna 2025 voimaanastunut TE-palvelu-uudistus, jossa kunnille tuli työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu sekä laajentuva vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Laajeneva rahoitusvastuun on sovittu kompensoituvan kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä ja kahden vuoden siirtymäajalla. Käytäntö on osoittanut, että tehty muutos ei ole

ollut kustannusneutraali. Työllisyyspalveluiden siirto kunnille tapahtui myös hankalaan kansantaloudelliseen aikaan.

- Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistustyö sekä parlamentaarinen tulevaisuustyö, normien purku.
- Hyväksytty laki koskien julkisia hankintoja ja käyttöoikeussopimuksia annetun lain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamista. Lailla on vaikutuksia kunnan ICT- palveluihin, palkkahallintopalveluihin ja yleisesti kuntien in house -yhtiöihin, siten siis myös mm. ruoka- ja siivouspalveluyhtiössä muutokset olisi huomioitava.
- Valtionosuuksiin kohdistuvat, mahdolliset leikkaukset sekä hallituksen kehysriihen 2026 vaikutukset.
- Matkailijaveron käytännön vaikutus kuntatalouteen.

Keskeisessä osassa arvioitaessa kunnan onnistumista mm. kestävän talouden rakentamisessa, on kyky edistää kuntastrategian mukaisia toimenpiteitä. Kunnan on kyettävä toteuttamaan kuntastrategian mukaista älykkään sopeuttamisen ohjelmaa, joka toimii strategian toimeenpanosuunnitelmana. Keskeisenä tavoitteena ohjelmassa on tiedostaa nykytilanne sekä tulevaisuuden suunnat tai skenaariot mahdollisimman tarkasti. Tavoitteena on tehostaa kunnan toimintaa olemassa olevin resurssein, ja saada tuloksellisuutta sekä vaikuttavuutta aikaan nykyresursseilla samanaikaisesti, kun kuntien yleinen taloustilanne tulee olemaan vaikeuksissa, reippaat indeksikorotukset ovat odotettavia ja mm. vos- rahoitus tulee pieneneään. Tavoitteena on pitää mahdollisimman tasainen katetaso em. haasteista huolimatta ja pitää toimintamenojen kasvu vähäisenä.

Muonion taloudellinen tilanne vahvistui tilinpäätöksen 2025 myötä, mutta keskeiset suuret investointitarpeet odottavat tekijäänsä ja kohdistuvat kunnan infraan, tiestöön sekä asumiseen, että palvelukiinteistöratkaisuihin.

Kesäkuussa 2026 talousarvion toteuma näyttää koko kunnan toimintakatteen osalta 49 %:n toteumaa. Tuotot olivat toteutuneet 49 %:sti, samoin kulut. Toimintakuluista henkilöstökulut olivat toteutuneet yli tasaisen kertymän (25 %) toteuman ollessa 53 %, samoin aineet, tavarat ja tarvikkeet – kohta oli toteutunut 53 %. Kesäkuun henkilöstömenojen osalta on huomioitava, että mukana ovat mm. henkilöstölle maksettavat lomarahat.

Verotulot olivat toteutuneet 45 %: ti ja valtionosuudet 49 %: ti. Rahoituskulut olivat toteutuneet vain 23 %: ti. Valtiovarainministeriöltä saadun muutospäätöksen mukaan (25.6.2026) kunnan peruspalveluiden valtionosuutta vuodelle 2026 tulee kunnalle yhteensä 4 540 113 euroa (laskelmassa ei ole huomioitu opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta), kun joulukuussa 2025 em. päätöksen mukaan Muonio olisi saanut peruspalveluiden valtionosuutta 4 535 580 euroa (erotus noin 4 500 euroa). Kunnan talousarvioon vuodelle 2026 on varattu yhteensä valtionosuuksia 4 641 666 euroa (ml. opetus- ja kulttuuritoimen avustukset).

Vuoden 2026 toimintakateramia ohjaavat verotulojen osalta käytettävissä olevat ennusteet ensi vuoden verotulokehityksestä sekä kuluvan vuoden toteutuma ja valtionosuuksien osalta Kuntaliiton julkaisemat ennakkolaskelmat kunnan valtionosuuksista. Vuoden 2027 talousarviossa on käytetty pohjana Kuntaliiton julkaisemia ennakkolaskelmia.

Kuntaliiton (25.6.2026) ennakkolisten laskelmien mukaan Muonion kunnan valtionosuudet tulevat tippumaan merkittävästi vuonna 2027 verrattuna vuoteen 2026 (noin 370 000 euroa, n. - 8 %). Tämä johtuu verotuloihin perustuvasta valtionosuustasauksesta ja vaikuttaa merkittävästi kunnan raamiin vuodelle 2027 ja suunnitelmavuosille 2027-2028 ja tulee olemaan suuri haaste talousarviovalmistelussa.

Palvelualueiden on huomioitava budjettia laatiessaan seuraavat seikat, jotka ovat ta-raamin ja ts- raamien laskennan pohjalla:

- Taksantarkistuksia on tehtävä vuosille 2027–2029 tasaisesti:
 - o Tuloennuste on laskettu vuodelle 2027 kuuden (6) prosentin korotusodotuksella, suunnitelmavuodelle 2028 viiden (5) prosentin korotusodotuksella ja suunnitelmavuodelle 2029 viiden (5) prosentin korotusodotuksella.
 - o Tuloennusteesta on vähennetty pois hoivapalveluyksikkö Marjapaikan tulot sekä tarkistettu sotevuokratulo-odotuksia alemmas (yhteensä noin 300 000 euroa).
- **Menojen karsintaan tai niiden nykyisessä tasossa pitämiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota/ älykäs sopeuttaminen ja tehokkuus:**
 - o **Tehdyt ennustekorotukset menoihin ovat maltillisia vuosille 2027,2028, 2029 (1 %).** Käytännössä vuonna 2027 on onnistuttava menojen suhteen samoin kuin vuonna 2025, jolloin menot kasvoivat (lukuisista valtakunnallisista kasvupaineista huolimatta), vain noin 0,9 %.
 - o Menoissa on huomioitu Kielan kustannuspaikan poistuminen 2026 vs. 2027 (n. 140 000 euroa)
 - o Menoissa on huomioitu Marjapaikan menojen poistuminen (n. 90 000 euroa)
 - o Menoissa on huomioitu henkilöstömenojen kasvu (yleiskorotukset ja järjestelyerä (arvioitu yhteensä 3 % korotuksella 1.4. alkaen), vaikutus noin 130 000 euroa).
- Valtion päätöksien sekä linjauksien mukaisesti valtionosuuksia on alennettu pysyvästi vuosille 2027–2029
- Verotulokertymä on arvioitu vuosille 2027–2029 täsmälleen Verokehikkoennusteen mukaisesti.
- Valtionosuudet on ilmoitettu Kuntaliiton kesäkuun päivityksen mukaisesti.
- Rahoituskulut on arvioitu varovaisuusperiaatteella TA25 ja TA26- toteutusta.
- Tulevan koulukuljetuskilpailutuksen (lv. 2027–2028 alkaen) vaikutuksia on haastava arvioida tällä hetkellä talouskehitykseen.

5 Vuoden 2027 talousarvion laadintaohje

Vuoden 2027 talousarvion laadintaohje perustuu vuoden 2025 tilinpäätökseen, vuoden 2026 talousarvioon ja toteutumisarvioon, sekä tietysti ensisijaisesti vuotta 2026 koskeviin tietoihin ja ennusteisiin kunnan tulopohjasta.

Talousarvioasiakirja laaditaan määrärahojen osalta Talgraf Accuna budjetoitiohjelmalla ja tekstiosat tallennetaan Opiferus – Talousdokumenttiin. Em. ohjelma otetaan käyttöön syksyn aikana.

Vuoden 2027 raamin perusteena on, että kunnan veroprosentit pysyvät nykyisellä tasolla. Mahdollisia muutoksia tarkastellaan lokakuussa vuoden 2027 veroprosenteista päätettäessä.

Voimassa olevat veroprosentit ovat seuraavat:

- tuloveroprosentti 8,9 %
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,15 %
- maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,30
- vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 0,45 % muun kuin vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosentti 1,20 %
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 6,00 %
- voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3,10 %

Tekstiosa

Talousarvioasiakirjassa palvelu-/tehtäväalueen/tehtäväyksikkökohtainen tekstiosa alkaa Tehtävän kuvauksella sekä Palvelulupaus ja yleistavoitteet selostuksella.

Toiminnalliset tavoitteet johdetaan Muonion kunnan 1.1.2026 voimaan tuleesta kuntastrategista sekä tämän toimeenpanosuunnitelmasta/älykkään sopeuttamisen ohjelmasta. Talousarviossa tulee esittää toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Toiminnalliset tavoitteet asetetaan taloudellisten tavoitteiden rinnalle.

Kaikilla käyttötalouden sitovilla tehtävätasolla tulee olla toimintaa kuvaavia mittareita. Tavoitteiden ja mittareiden lukumäärä ei ole itseisarvo, tärkeämpää on, että tavoitteet ja suoritteet ovat realistisia, konkreettisia ja helposti seurattavissa, mitattavissa ja tarkastettavissa. Tavoite on päämäärä, sillä kuvataan tulos, joka saavutetaan toimintaa varten annetuilla määrärahoilla talousarviovuoden aikana.

Käyttötalous

Käyttötalousosan toiminnallisten tavoitteiden sitovuus valtuustoon nähden on tehtävätasolla. Talousarvion 2027 valmistelussa huomioidaan vuoden 2025 tilinpäätöksen ja vuoden 2026 toteutuman analysointi sekä vuodelle 2026 tiedossa olevat muutokset.

Käyttötalouden määrärahaesitykset on käytävä tiukasti läpi ja korotettava vain jo tiedossa olevilla menojen lisäyksillä. Henkilöstömenot lasketaan keskitetysti virka- ja työehtosopimusten mukaisesti. Palvelualueiden tulee talousarvioesityksessään aina tarkastella palveluiden nykyisten tuottamistapojen kustannuksia ja pyrkiä selvittämään mahdollisimman tehokkaat ja kustannusvaikutuksiltaan edullisimmat toimintatavat. Sisäiset menot ja tulot ovat osa sitovaa talousarviota.

Henkilöstömenot

Henkilöstömenot budjetoidaan voimassa olevan vakanssirakenteen mukaan. Palkkamenot lasketaan palvelualueilla ja hallinto- ja henkilöstösuunnittelija antaa ohjeistuksen palkkamenojen tallentamiseksi excel- taulukko-pohjaan. Hallinto- ja henkilöstösuunnittelija tallentaa tiedot keskitetysti Accunaan.

Kunta-alalle hyväksyttiin uudet virka- ja työehtosopimukset kesäkuussa 2025. Ne ovat voimassa 1.5.2025–29.2.2028. Vuoden 2027 sopimuskorotukset ovat työehtosopimuksesta riippuen noin 2,80–3 %. Vuoden 2028 korotuksista on tiedossa 1 %:n kehittämisohjelmaerän paikallinen erä. Sopimuskauden 2025–2028 aikana henkilöstömenot nousevat yhteensä lähes 9,2 %.

Talousarvion laadinnassa käytetyt henkilöstösivukulujen ja työnantajakohtaisten eläkemaksujen arvot perustuvat Kevan budjetointiohjeisiin ja Kuntaliiton sekä Työllisyysrahaston ennustemateriaaliin. Vuoden 2027 lopulliset henkilösivukulut vahvistetaan vuoden 2026 lopulla.

Keva on laskenut arvion vuoden 2027 työnantajakohtaisista eläkemaksuista (4/2025). Kevan arvion mukaan Muonion kunnan palkkaperusteiset eläkemaksut vuonna 2027 ovat:

- työansiopohjainen eläkemaksu 23,6 %
- työkyvyttömyyseläkemaksu 0,99 %
- työnantajan kokonaismaksuprosentti 24,59 %

Vuoden 2027 työnantajan henkilösivukuluja laskettaessa työnantaja käyttää seuraavia:

- Palkkaperusteinen eläkevakuutusmaksu (työnantajan osuus) 17,10 %
- Sairausvakuutusmaksu 1,91 % (vahvistuu joulukuussa 2027)
- Työttömyysvakuutusmaksu 1,23 %
- Tapaturmavakuutus 1 %

Keva on arvioinut vuoden 2027 tasausmaksun kokonaismääräksi 577 000 000,00 euroa. Vuoden 2027 lopullinen tasausmaksu lasketaan työnantajille tammikuussa 2027 ja se voi poiketa tästä arviosta.

Muonion kunnan arvioitu tasausmaksu vuonna 2027 on n. 177 000 euroa eli 0,06 %.

Henkilösivukuluprosentiksi määritellään taloussuunnitteluohjelmaan keskimääräinen luku, se on 23 % (sis. tasausmaksun).

Investoinnit

Investointien pienhankintaraja on 11 000 euroa, sitä suuremmat hankkeet on sisällytettävä investointiosaan ja vastaavasti pienemmät hankkeet käyttötalousmenoiksi. Kunnossapitotyöt, vaikka ne olisivat investointirajaakin suuremmat, kuuluvat käyttötalouteen. Investointiosaan on myös varattava vuodelle 2026 budjetoidusta hankkeesta se osa määrärahasta, joka siirtyy toteutettavaksi vuonna 2027.

Investoinnit ovat sitovia lautakunnittain nettona. Yli 1,0 milj. euron hankkeet ovat hankekohtaisesti sitovia. Investointiosassa määrärahat siirretään lautakunnille, jotka voivat päätöksillään siirtää käyttämättömiä määrärahoja tai muuttaa niiden käyttötarkoitusta sellaisten ennalta arvaamattomien investointien kattamiseksi, joiden kustannukset eivät ylitä varattua määrärahaa.

Konserni

Valtuusto hyväksyi konserniohjeen 8.3.2021 § 3. Tytäryhtiöt laativat omat talousarvionsa ja tavoitteet noudattaen kuntastrategian linjauksia sekä kunnan omistajaohjausta. Taloyhtiöissä tavoitteena on järjestää toiminta ja suunnitelmallinen kiinteistön ylläpito siten, että taloudellinen riippumattomuus ilman emon tukea mahdollistuu, tavoitteena on viedä käynnistettyjä toimenpiteitä eteenpäin. Muonion Ruoka- ja Siivouspalvelut Oy:ssä on merkittävä muutos omistajapohjassa ja sen tulee kehittää toimintaa sekä hallintoa.

Talousarviossa esitetään tytäryhteisöjen merkittävät investoinnit ja mahdollisesti otettavat uudet lainat ja niihin eritettävät kunnan omavelkaiset takaukset.

6 Aikataulu

Talousarviovalmistelu toteutetaan Accuna ja Opiferus -ohjelmistoilla. Palvelualueet valmistelevat talousarvioesityksensä annettujen ohjeiden perusteella. Lautakuntien hyväksymät tallennetut esitykset toimitetaan kunnanhallitukselle ja taloushallintoonsuunnittelu **12.10.2026** mennessä, näin mahdollinen 2. lautakuntakierros ehditään toteuttaa ennen lopullista kunnanhallituksen esitystä valtuustolle.

Kunnanhallitus käsittelee talousarviota ensimmäisen kerran **28.9.2026 (valmistelutilanteen läpikäynti)**, jossa se esittää veroprosentit kunnanvaltuustolle. **Kunnanhallitus käsittelee talousarviota 26.10.2026 ja 23.11.2026.**

Huomioitavaa on, että mikäli 12.10.2026 jälkeen (kun kaikkien palvelualueiden talousarvioluvut on syötetty Accunaan) on arvioitava uudelleen veroprosenttien korotuspainetta, kunnanhallitus varautuu pitämään ylimääräisen kokouksen lokakuussa ennen 19.10.2026 valtuustoa.

Kunnanvaltuusto kokoontuu 19.10.2026 käsittelemään veroprosentit ja arviointikertomuksen vastineet sekä 30.11.2026 käsittelemään vuoden 2027 talousarvion.

7 Talousarvioraami (päivitty!)

TALOUSARVIO 2027						
TULOSLASKELMA	TP 2024	TP25	TA26	TA27	TS28	TS29
TOIMINTATUOTOT yhteensä	3,95	3,65	3,79	3,699	3,884	4,079
TOIMINTAKULUT yhteensä	-12,78	-12,67	-13,67	-13,736	-13,873	-14,012
TOIMINTAKATE YHTEENSÄ	-8,83	-9,02	-9,87	-10,037	-9,989	-9,934
Verotulot	6,16	7,07	6,85	7,240	7,490	7,710
Valtionosuudet	3,68	4,38	4,64	4,210	4,200	4,200
Rahoitustuotot ja -kulut	-0,14	-0,08	-0,10	-0,100	-0,100	-0,100
VUOSIKATE	0,88	2,34	1,50	1,313	1,601	1,876
Poistot ja arvonalentumiset	-0,83	-1,31	-1,07	-1,350	-1,350	-1,350
Satunnaiset tuotot ja kulut	0					
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	0,04	1,03	0,43	-0,037	0,251	0,526
Varausten ja rahastojen muutos	0,03	0,05	0,05	0,050	0,050	0,050
TASEEN YLIJÄÄMÄ/ ALIJÄÄMÄ YHTEENSÄ	0,07	1,08	0,48	0,013	0,301	0,576

Ennustekehikko 6/2026

KUNNALLISVE+A24:P63RO	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	6 965	6 922	6 958	7 081	7 512	7 674	7 808	8 250	3 836	4 074	4 409	4 520	4 671	4 850
Muokattu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ero	-6 965	-6 922	-6 958	-7 081	-7 512	-7 674	-7 808	-8 250	-3 836	-4 074	-4 409	-4 520	-4 671	-4 850
TILITYKSET YHTEENSÄ	6 864	7 044	7 044	6 997	7 081	7 985	7 786	8 027	4 260	4 319	4 125	4 663	4 651	4 839
Muokattu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ero	-6 864	-7 044	-7 044	-6 997	-7 081	-7 985	-7 786	-8 027	-4 260	-4 319	-4 125	-4 663	-4 651	-4 839
YHTEISÖVERO	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022	2 023	2 024	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	645	639	677	699	791	1 261	1 843	1 613	785	639	945	1 085	1 129	1 190
Muokattu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ero	-645	-639	-677	-699	-791	-1 261	-1 843	-1 613	-785	-639	-945	-1 085	-1 129	-1 190
TILITYKSET YHTEENSÄ	639	575	728	705	816	1 055	1 613	1 777	1 009	705	873	1 041	1 109	1 172
Muokattu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ero	-639	-575	-728	-705	-816	-1 055	-1 613	-1 777	-1 009	-705	-873	-1 041	-1 109	-1 172
KIINTEISTÖVERO	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022	2 023	2 024	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	914	919	975	960	969	986	1 019	1 196	1 287	1 302	1 440	1 499	1 499	1 499
Muokattu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ero	-914	-919	-975	-960	-969	-986	-1 019	-1 196	-1 287	-1 302	-1 440	-1 499	-1 499	-1 499
TILITYKSET YHTEENSÄ	902	922	966	948	960	894	1 024	1 221	1 237	1 138	2 068	1 461	1 481	1 481
Muokattu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ero	-902	-922	-966	-948	-960	-894	-1 024	-1 221	-1 237	-1 138	-2 068	-1 461	-1 481	-1 481
VEROT YHTEENSÄ	2 015	2 016	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022	2 023	2 024	2025**	2026**	2027**	2028**
MAKSETTAVA VERO	8 523	8 479	8 610	8 740	9 271	9 921	10 670	11 059	5 908	6 015	6 794	7 104	7 298	7 539
Muokattu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ero	-8 523	-8 479	-8 610	-8 740	-9 271	-9 921	-10 670	-11 059	-5 908	-6 015	-6 794	-7 104	-7 298	-7 539

